

Bouwen aan anti-oorlogsbewegingen

De recente geschiedenis toont het potentieel van een sterke anti-oorlogsbeweging. Eind 2002 en begin 2003 waren er massale protesten tegen de dreigende invasie in Irak. Miljoenen mensen kwamen op straat in de grootste internationale actiedag ooit. Deze massabeweging vond plaats na het neoliberale triumfalisme van de jaren 1990.

Na de economische recessie van 2008 zitten we ondertussen in een andere situatie: de autoriteit van alle gevestigde instellingen en politici is nog meer ondermijnd, er zijn de eerste ervaringen met massabewegingen die dictators omvergeworpen hebben in Tunesië en Egypte, bredere lagen gaan op zoek naar alternatieven op de huidige gang van zaken en in sommige landen kijken ze daarbij expliciet naar socialisme. Een sterke anti-oorlogsbeweging zou vandaag misschien die stap verder zetten die in 2003 onvoldoende sterk aanwezig was: het platleggen van havens en wapenindustrie of desnoods van de volledige economie om (elke stap in de richting van) oorlog te stoppen.

De uitzichtloze situatie in Syrië en andere brandhaarden leidt momenteel nog niet tot bewegingen. Velen zijn lamgeslagen door de wanhoop en het gebrek aan perspectief. Een escalatie van de oorlog, oorlogsmoeheid en verzet tegen de waanzinnige oorlogsuitgaven kunnen tot nieuwe anti-oorlogsbewegingen leiden. We moeten daar echter niet op wachten om nu al de basis te leggen voor actief verzet tegen oorlog. Socialisten scheppen niet het historische toneel waarop zij actief zijn, ze moeten handelen op het terrein dat de geschiedenis heeft geschapen.

Wat kan Trotski ons leren?

Vorig jaar hebben we heel wat aandacht gehad voor de 100ste verjaardag van de Russische Revolutie en binnenkort ook voor de Duitse Revolutie van 1918. Beide revolutionaire bewegingen waren het resultaat van de Eerste Wereldoorlog en zijn niet te begrijpen zonder een beter inzicht in die oorlog. Leon Trotski schreef heel wat materiaal tijdens de oorlog, onder meer zijn *'Oorlog en de Internationale'* waarin een overzicht van de situatie en een anti-oorlogsprogramma naar voor werd geschoven. In zijn oorlogscorrespondentie ging hij zowel in op de grote ontwikkelingen als op het dagelijkse leven aan het front. Zo beschrijft hij de loopgraven of de lotgevallen van het 7e regiment tijdens onder meer de verschrikkelijke vernietiging van Leuven. We brengen dit materiaal, waarvan eerste vertalingen in het Nederlands, bijeen samen met inleidende teksten over de oorlog, de houding van de bolsjewieken en het failliet van de socialistische internationale in 1914.

De centrale boodschap van Trotski was dat hij ondanks de horror optimistisch bleef. *“Wij revolutionaire marxisten, hebben geen enkele reden om te wanhopen. Het marxisme is niet overwonnen. Integendeel, het brullen van de kanonnen verkondigt de theoretische overwinning van het marxisme. Wat blijft er dan nog over van de hoop op vreedzame ontwikkeling, op verzachting van de kapitalistische tegenstellingen, op geleidelijke overgang in het socialisme?”* Oorlogen lossen de sociale kwestie niet op, *“maar verscherpen haar omdat ze de kapitalistische wereld voor twee mogelijkheden stellen: permanente oorlogen of revolutie.”*

De horror van oorlog – van de Eerste Wereldoorlog tot Syrië, Irak of Gaza vandaag – is een bloedig gevolg van het kapitalisme. Zolang het kapitalisme bestaat, zal deze tendens tot barbarij blijven opdui-

ken. Om oorlog te vermijden, moeten we het kapitalisme bestrijden. Massale en onafhankelijke arbeiderspartijen die opkomen voor een internationalistisch socialistisch alternatief op het kapitalisme blijven de beste garantie tegen oorlog. Zij kunnen de basis leggen voor een socialistische wereld gebaseerd op een democratische planning van de economie waardoor er geen strijd voor markten en economische belangen meer is, een strijd die onvermijdelijk is binnen het kapitalisme en steeds tot conflicten blijft leiden.

NIEUW BOEK

Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog werd gezegd dat deze een einde zou maken aan oorlogen. Niets is minder waar gebleken.

Achteraf wordt gesteld dat de Eerste Wereldoorlog absurd was en 'door niemand gewild.' Het wordt aangegrepen om te zeggen dat we niet meer mogen toelaten dat er ooit zo'n oorlog komt. 'We'? Het waren niet de arbeiders en hun gezinnen die belang hadden bij de oorlog. Na maandenlange propaganda was er een opflakking van steun voor de oorlog, maar deze verdween als sneeuw voor de zon naarmate de doden terugkwamen en alle oorlogsargumenten doorprikt werden.

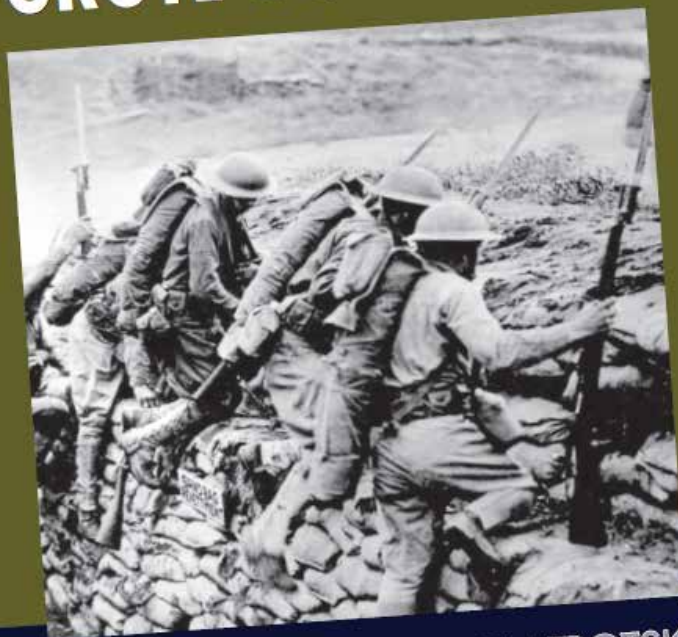
De oorlog kwam niet uit het niets. Het was het falen van het systeem en alle instellingen ervan. De Russische revolutionair Trotski merkte op: *"De oorlog van 1914 is de grootste ineenstorting, die de geschiedenis kent, van een economisch systeem, dat aan zijn eigen tegenstrijdigheden ten gronde gaat. Alle historische machten, wier taak het was, de burgerlijke maatschappij te leiden, uit haar naam te spreken, en haar uit te buiten, zij allen hebben door de oorlog van 1914, hun eigen rotheid uitgesproken."*

In essentie was de oorlog een strijd voor markten. De wereldwijde integratie van de economie had geen einde gemaakt aan de verschillende historische, economische, politieke, strategische belangen van de nationale heersende klassen. De oorlog was daar een tragische uitdrukking van. Zoals de meteen bij het begin van de oorlog vermoorde Franse socialist Jean Jaurès opmerkte: *"Kapitalisme draagt oorlog in zich, zoals donkere wolken regen."*

In dit boek kijken we terug op de Eerste Wereldoorlog en publiceren we teksten van Leon Trotski, waaronder nooit eerder vertaalde teksten.

"Een socialistische kijk op de grote oorlog" telt 176 pagina's en is met verzendingskosten inbegrepen te koop voor 12 euro. Stort op BE31 5230 8092 5155 van 'Socialist Press' met mededeling

1914-1918: SOCIALISTISCHE KIJK OP DE GROTE OORLOG

**MET TEKSTEN DOOR LEON TROTSKI
OVER DE EERSTE WERELDOORLOG**

marxisme.be